

גיליון מס' 500 פרשת ויגש

תשפ"ג שנה אחת עשרה

נשמת כל חי תברך

בהגיענו לגיליון ה-500

אילו פינו מלא שירה
שנזכה הלאה בברכה מרובה
יצחק גולדשטוף

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

מקור שי"ח

אהבת תורה

עושה כן? ובאמת כבר נמצא כדברי רבינו באחרונים בס' ספרי דבי רב לר"ד פארוו (פ' ראה פיסקא קט"ז) ובשור"ת מים עמוקים למהראנ"ח (ח"ב סי' ע') ובעוד אחרונים.

רבינו זצ"ל כבר בא כע"ז לפרש מה שלמדו שכל מעשיהן של צדיקים במהירות מרות המואביה ולא מאברהם אבינו או ממשה רבינו, וז"ל (בטעמא דקרא שופטים פ"ג פ"י): ותמהר האשה וגו'. ובמדרש (במדבר פ"י) מכאן שכל מעשיהן של צדיקים במהירות. קשה למה לא יליף ממ"ש וימהר אברהם וימהר משה. וז"ל דגבי איש פשיטא שצריך למהר מפני ביטול תורה אבל גבי אשה שאין אצלה ביטול תורה שפיר ילפי' שכל מעשיהן של צדיקים במהירות. עכ"ל.

שמעתי מרבינו שמרן החזו"א הורה שא"צ להתענות ביא"צ בזה"ז כיון שהדורות חלושין וגורם לביטול תורה. עוד אמר בשם אביו הקה"י שא"צ לעלות ביא"צ לקברי האבות אם גורם ביטול תורה, דת"ת עדיף.

שאלתיו שבאפשרותי להתקין בביתי מיכל מים לשבת בעצמי וההוצאות יעלו לסך 700 ₪, ואם אקרא לבעל מלאכה יעלה כפול, אבל כשאעשה לבד יעלה בטרחה מרובה האם זה נחשב להוצאות שבת, וענה שצריך לבדוק אם לא יבטל מהלימוד ואם יבטל מקרי הוצאות שבת.

נגע באמצע הלימוד במקומות המכוסים צריך ליטול ידיו ואין להקל לנקות במידי דמנקי משום ביטול תורה דהא הנטילה היא צורך הלימוד.

רבינו שאל ממרן החזו"א שחומרנו שלא לקרוא לאור החשמל לבילי שבת משום לא פלוג בגזירת שמא יטה, גורמת לביטול תורה, והשיבו החזו"א: הרי גם חז"ל ידעו שיגרום לביטול תורה ובכל זאת גזרו (ס' מ"א ח"ב עמ' ק"ד).

יש כמה דברים ששמעתי מרבינו שא"צ לחשוש בהם לביטול תורה.

א' שהוא ר"מ בישיבה ואם יקדים לעשות ברית מילה בבוקר השכם, יתבטלו התלמידים שיבואו לשמחת הברית [משא"כ בצהרים], יכול לומר להם שלא יבואו, אבל עליו מוטל להקדים.

ת"ח צריך שיהא בקי בכ"ד ספרים כמש"כ ברש"י עה"פ ויתן אל משה ככלותו, וע"כ א"צ לחשוש מביטול תורה באיכות, ויש לבן ישיבה לקבוע עת בכל יום לכתבי הקדש.

אין לבן תורה לנהוג ברכב, והוא מנהג אמריקאי שאצליהם הוא כמו מנעלים, ופ"א אמר: אברך לא צריך להיות בעל עגלה, ואפי' במקום שאלה של ביטול תורה ושמירת העינים.

נפלו תפילין מידו צריך להתענות בו ביום לכפרה ואף שע"ז יתבטל מלימודו מ"מ משמאי גרמו לי'.

בזמן שביין התנאים לנישואין לא יפגש אלא פעם אחת בחודש ולא יתבטל מלימודו, ואם חפצה בפגישות יוכל להפגש פעם בג' שבועות.

א' בא לבקש ברכה להתיצבותו בלשכת גיוס, הזהירו ליקח עמו גמרא, שמבטלין שם הרבה זמן.

דבר מופלא ראו אצל רבינו זיע"א בצמאונו היוקד לדברי תורה, וממש קיים בגופו את משל חז"ל (ב"ר פצ"ז) מה דגים הללו גדלין במים כיון שיורדת טפה אחת מלמעלה מקבלין אותה בצמאון כמי שלא טעמו טעם מים מימיהון, כך הן ישראל גדלין במים בתורה כיון שהן שומעין דבר חדש מן התורה הן מקבלין אותו בצמאון כמי שלא שמעו דבר תורה מימיהון, ובהגיעו לשמחות אף שכל העת היה כל שיחו ושיגו בד"ת, מ"מ משהיה החתן או הדרשן פותח בד"ת היה פניו נדרכים בשקיקה עזה לשמוע את הדברים, וכל שמחה שרבינו היה אמור להשתתף בה, ידע חתן הברמצוה כי עליו להתכונן כראוי כי יצטרך להרצות דברים לפני רבינו, וכמה חידושים חידש רבינו בענייני ביטול תורה, שהם עצמם מלהיבים להתמדת התורה ואציין קצת מהם בע"ה.

רבינו זצלה"ה חידש שדין שכר פסיעות לא נאמר לגבי אנשים לומדי תורה אלא רק לגבי נשים, שהרי האיש מצווה על ת"ת וא"כ אינו יכול להרבות בפסיעות שהרי בזמן זה מתבטל מת"ת, ובשלמא קיום המצוה עצמה הרי דוחה ת"ת, וכל שישנו בעשייה ישנו בלמידה (יבמות קט ב'), אבל פעולות שאינם עוסקות בעצם קיום המצוה כמו הליכה לקיום המצוה אין דוחה ת"ת, והוכיח דבריו מהגמ' סוטה (כ"ב א') אמר רבי יוחנן למדנו וכו' דהיא אלמנה דהואי בי כנישתא בשיבבותה כל יומא הות אתיא ומצלה בי מדרשיה דר' יוחנן אמר לה בתי לא בית הכנסת בשיבבותך אמרה ליה רבי ולא שכר פסיעות יש לי קיבול שכר מאלמנה.

אמנם המ"א (סי' צ' סק"ב) הביא את הדין של שכר פסיעות מהגמ' בבא מציעא (ק"ז א') ששם מיירי לגבי איש שנחלקו שם בברכת ברוך אתה בעיר שרב פירש שיהא ביתך סמוך לבית הכנסת [ובס' שמחת מרדכי (עמ' שנו') שאל מרבינו הרי מאבד שכר פסיעות וא"כ מה הברכה בזה? תשובה: משום ביטול תורה]. ור' יוחנן פ' שיהא בית הכסא סמוך לשולחן אבל בית הכנסת לא ורבי יוחנן לטעמיה דאמר שכר פסיעות יש. ונשאל רבינו שא"כ חזינן שיש גם באיש שכר פסיעות, והשיב (בס"ס שיח התורה ח"א): רוב העולם אינם ת"ח. וא"כ לפי דברי רבינו יוצא שרב ור"י נחלקו אם ברכת ברוך אתה בבואך נאמרה על ת"ח או על ע"ה.

בס' דרך שיחה (ח"ב עמ' כ"ה) שאל מרבינו: כשהולכים לבקר חולה ויש מעלית בבית האם יש ענין שלא לעלות במעלית ולקבל שכר פסיעות? והשיב רבינו: אצלינו זה ביטול תורה וצריך לעלות במעלית אבל נשים אם רוצות שכר פסיעות ילכו ברגל. ובמנחת תודה (עמ' תל"ה) הביא שאמר רבינו דמש"כ המ"ב (סי' צ' סק"ז) שאם יש שתי בתי כנסיות בעיר טוב לילך לרחוקה כי שכר פסיעות יש, מיירי באשה או בעם הארץ, ואחד שאל הרי אפשר ללמוד בדרך? השיבו רבינו האם אתה

מדור זה מוקדש לע"נ א"מ הרבנית ברכה רבקה ב"ר שלמה אריה רוזנברג הכ"מ

הצטרפות לרשימת מקבלי הגיליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגיליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושור"ת מרבינו.

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מדור שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - לַשְּׁבֻעוֹת הַבָּאִים בַּעֲזַה"י

הגאון הגדול רבי יששכר מאיר (כ"ה טבת)

הגאון הצדיק רבי דוד פרנקל (ז' שבט)

הגאון הגדול רבי אריה פורמנצ'ק בעל 'עמק ברכה'

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

הגאון הגדול ר' חיים קרייזוירט זצוק"ל

מבינים היטב אחד את השני, וכעבור מספר רגעים הם נפרדו בחיך רחב. "לא היו הרבה אנשים שאבי היה יכול לשוחח אותם בזמן כה מועט על כמות גדולה כל כך של נושאים..." מסיים הבן שליט"א.

הגאון רבי חיים קרייזוירט זצ"ל

כך גם מתאר בנו של רבי מיכל גוטפרב, מגדולי עסקני החסד בירושלים שהיה מקורב מאוד לרבי חיים קרייזוירט ('עין המים' קריאת שמע עמוד ש'):

מחזה נורא הוד היה לראות את הגר"ח קרייזוירט זצ"ל והגר"ח קניבסקי זצ"ל כשהם מדברים ביניהם בלימוד, וכל הש"ס בבלי, ירושלמי, מדרשים, ראשונים, ואחרונים, וספרי השו"ת, שגורים על פיהם.

באחד מהביקורים הללו לפני שנכנסנו להגר"ח קניבסקי אמרתי להגר"ח קרייזוירט ששמעתי מספרים על הגר"ח קניבסקי שלמד פעם בגמרא על סוג מסוים של ציפור, ורצה לראות את הציפור כדי שיוכל ללמוד עליה,

ומיד באה הציפור והיא וישבה על חלוננו של הגר"ח, שלקחה בידו, ואחר גמר לימודו שילחה, וביקשתי מהרב קרייזוירט שישאל את מרן הגר"ח אם מעשה זה נכון, וכשנכנסנו שאל אותו, ומרן הגר"ח הנהן בראשו בעונה.

רבי חיים קרייזוירט (שני משמאל)

אצל רבינו עם בני משפחת גוטפרב (מתוך 'שירת חיי')

'שידפס את ספרו של השואל ומשיב'

באחת הפעמים בהם הגיע רבי חיים קרייזוירט אל רבינו המתינו תור של אנשים, ובעונותנו הרבה עמד גם הוא והמתין, והנה לפני עמד ראש ישיבה נכבד שהזכיר את עצמו לרפואה שלימה לפני רבינו, ומכיון שרבינו הבחין בהגאון מאנטוורפן שנמצא בסמוך, ביקש ממנו להצטרף לתפילה ולהאציל גם הוא את ברכתו.

השיב הרב דאנטוורפן בתשובה תמוהה "אני מציע בתור עיצה טובה שראש הישיבה יקבל על עצמו לרפאותו השלימה להדפיס את אחד מספרי השואל ומשיב שעומד עתה לצאת לאור".

כולם תמהו והתפלאו למשמע דבריו, וגם רבינו התפלא, ואחרי שעזב הראש ישיבה ההוא את החדר, אמר לו רבינו שמעולם לא שמע סגולה כזו.

ענה הגר"ח, נכון שאין כזו סגולה, אבל הנה לפני כשלושים שנה אותו ראש ישיבה בא אלי לאנטוורפן ושוחחני בדברי תורה, ובתוך הדברים הוא דיבר באופן שיכול להתפרש כפגיעה בהגאון רבי יוסף שאול נתנון בעל 'שואל ומשיב', ומיד הוכחתי אותו על כך, מאז אמנם עברו שלושים שנה, אבל אם הזדמנו שנינו לפונדק אחד, מי יודע אם לא לעת כזו, כדי שאזכיר לו על הלזול בכבודו של

הגאון השואל ומשיב, ולכן ייעצתי לו להדפיס את אחד מספריו ובכך לתקן את הפגיעה שנעשה בו (וע"ע 'מים חיים' עמוד תרט"ו בנוסח דומה).

בנו של רבי חיים - רבי דוב קרייזוירט זצ"ל

גאון ישראל ותפארתו

הגאון רבי חיים קרייזוירט זצוק"ל, מגדולי הרבנים בדור האחרון, שהתפרסם יותר כאשר כיהן בהמשך שנותיו כגאב"ד בעיר אנטוורפן, היה נערץ מאוד אצל רבינו מרן הקהילות יעקב, שנהג בו כבוד רב לפי ערכו. הגר"ח זצ"ל שעוד היה יוצא ובא אצל מרן החזון איש הכיר מאז את הסטייפלה, ובשנים הבאות אף סייע בידו כמה פעמים להדפיס את ספרי קהילות יעקב ולמסור בידו כספי צדקות שונות, [וראה בספר אגרות ורשימות הקהילות יעקב חלק ב' סימן ג', ובחלק ו' סימן ל"ט, ובסופו שם סימן כ"א, כ"ט, חילופי מכתבים במו"מ של הלכה].

על הערכתו העצומה שהיתה אליו ניתן ללמוד מכך, שפעמים רבות כאשר נודע למרן הסטייפלה

שרבי חיים שוהה בבני ברק אצל גיסו הגר"י גרודזינסקי, היה הולך לבקרו שם ולשוחח בדברי תורה.

בע"י
הקדמה
התוך הבורא ופתי הכל בעל כל ועל שכן כמיס ואה מתי את כולם. על כל אשר נולדו, שהיוני וקיימי, עד הנה עורני, והלום היעני. להחיל גם חלק השני. אשר הכיטיני בעניי יי שטו הגדול סבורן סתמה ועי עימי.
באמת לא סלחתי להרשתי ביוקי עיני כזה. אולם צפתי הו היה חסיד כי נתן כלב ירייט הגאון הגדול הפקידים סתמי טל יורחתי כסם העילוי מקראקא. כשיט מוהר"ז הי"ם קרייזוירט שלימיא וחנני של הגאון הצדיק מוהר"א גריינפנקל ז"ל הי"ד ראש ישיבת בית מדרש לורית בשיקאגו אשר וואלי לטיב חסרו עפדי והלפציא לי כל הנהי דרודים להפטר ועני הטיפי התמנן הרבה כדרי די כחה ולאפטר לי לנשט להרפסה יחי ספטרותי סילתס הנחמ"ח להתברר ברזי כלל טוב ויסקון בכחה והקטת הנאה לצדיקים ותמא לטולס.

מתוך ההקדמה של אחד מספרי 'קהילות יעקב'

מלבד מה שהיה הגר"ח קרייזוירט פוסק הלכה מובהק שעוד שימש את ארזי הלבנון בדורות הקודמים שלפני השואה, כמרן רח"ע גרודזינסקי ועוד, היה מופלא ביותר בהיותו בקי בכל חדרי ביתו, שיידע את שני התלמודים על פה, לא נעלם ממנו שום דבר. "בכחינת שואלין אותו בכל מקום ואומרה בעל פה".

ובעקבות כך שהיתה לו קשר עמוק עם מרן הסטייפלה, התיידד והכיר היטב את בנו יחידו של הסטייפלה, רבינו זצוק"ל, ובמשך תקופה מסוימת אף גידל רבינו עם רעייתו הצדקנית ע"ה את בנו יחידו של רבי חיים קרייזוירט, רבי דוב זצ"ל, בהיותו ילד, כיון שאביו ואמו רצו שילמד בארץ הקודש ויתגורר אצל משפחה טובה, ולפיכך שהה בביתם. באותם שנים אף זכה הצעיר ללמוד עם רבינו בחברותא אחדים ממסכתות הש"ס.

שני תלמידי חכמים המחבבים זה את זה

אחרי פטירתו של הסטייפלה כמעט בכל פעם ששהה בארץ ישראל היה נכנס להשתעשע עם רבינו במכמני התורה. הוא העריץ את רבינו בצורה יוצאת מן הכלל, והתבטא עליו בהפלגה יתירה על כוחו הגדול וידענותו התורה בכל התורה כולה.

מסופר, כי פעם הגיע רבי חיים קרייזוירט לרבינו ושאלו אודות הלכה פלונית, ורבינו השיב לו רגע כמימרא, כי ברמב"ם במקום פלוני ישנו דיוק לנושא זה, וסיפר הרב קרייזוירט שהרגיש חלישות את הדעת, על שבא זה והושיט לו בקנה את מה שחיפש (דברי שיח).

חוויה רוחנית

מאיך, רבינו יצא מגדרו כדי לכבד אותו. כשהיה מגיע רח"ק אל רבינו היה נכנס בהכנעה רבה ובעונה יתירה, ורבינו היה מביע השתוממות על כך, כאילו אומר 'מה ראה תלמיד חכם זה לכבדני כל כך'.

פעם תיאר בנו הגדול של רבינו, הגר"ר אברהם ישעיהו, כיצד היה נראית הפגישה ביניהם: "מידי פעם היה רבי חיים קרייזוירט מגיע אלינו, והפגישה ביניהם אמנם לא היתה ארוכה, אבל היתה כל כך מרתקת, שעזבנו את הכל ובאנו לראות... מיד כשאבא זצ"ל שמע על בואו הוא קם ממקומו ובא לקבלו בכבוד גדול, כשהוא מכבדו לשבת. הרב קרייזוירט היה מתיישב ומיד מציג שאלה מהסוגיא בה עסק באותו רגע.

"אבא היה מגיב, הלא על פי דברי התוספות שם ושם ניתן ליישב. והרב קרייזוירט היה מיד עונה, אבל אין זה תואם לדברי הרמב"ם בהלכה פלונית. ואבא היה עונה כי הרמב"ם שליטתו ותוספות לשיטתו". וכך היו שניהם יושבים בלי שום ספר על השולחן, ומדברים בקודים' כשהם